Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 5 | Sobota, 16. januarja 1937 | Leto XII

Socialisti v KDK

Uvodnik, ki je izšel v prvi številki letošnjega letnika »Delavske Politike« je izzval mnogo komentarjev med našimi prijatelji in nasprotniki, kar je povsem razumljivo, saj je bil s tem namenom tudi pisan. Z njim se bavi celo glavno glasilo največje državne stranke JRZ »Samouprava«, katera izhaja v Beogradu. Ta list se v svoji številki z dne 3. t. m. na svojevrsten način bavi z našimi ugotovitvami in se jasno vidi, da je to napisal človek, ki mu ni preveč za poštenost in resnico; ker bi sicer ne mogel na tako jezuitski način predstaviti naše socijalistično gibanje. Piscu ne gredo v glavo naše ugotovitve, da smo se vedno in ob vsaki priliki borili za uvedbo svoboščin in demokracije. Naivno vprašuje, kdaj in s kakšnim programom smo se pridružili K. D. K. Končno bi nas rad pred svetom pokazal kot zaveznike JNS in dr. Kramerja. Pisec bi se bil že iz članka v »Delavski Politiki« lahko podučil, kako je s to stvarjo. Še bolje bi pa bil informiran o vsej naši politiki, ako bi bil pazno čital »Delavsko Politiko« vsa leta od 6. januarja 1929 dalje. Kajti vse, kar je bilo za javnost [illegible] je bilo objavljeno, ostalo kar ni smelo zagledati belega dne pa »naivni sotrudnik« »Samouprave« dobi lahko vsak čas na vpogled, treba samo, da se nam javi.

Mi lahko samozavestno dokažemo, da smo se vedno in ob vsaki priliki po svojih močeh borili proti diktaturi in za uvedbo svoboščin za vse državljane. Borili smo se na sestankih [illegible] z osebno agitacijo. Borili smo se tudi v času od 1929—1931, ko so bili v diktatorski vladi, ki je diktaturo uvajala najodličnejši pristaši bivše SLS in današnje JRZ. Mi nismo ves ta čas imeli prav nobenih zvez niti stikov s tem režimom. Mi se nismo ne l. 1931, ne 1935 borili, da pridemo na listo P. Živkoviča B. Jevtiću, kakor so to delali gotovi vodje sedanje JRZ. Tudi naša »Delavska Politika« ni nikdar hvalila kateregakoli prejšnjih režimov, kakor so to delali »Slovenec« in drugi listi.

Kakor rečeno, mi smo se po svojih močeh borili proti tem režimom. Kot viden dokaz je naša akcija za ustanovitev socijalistične stranke, [illegible] stop pri zadnjih občinskih volitvah je bil tako odločen, da je gospodom okoli »Samouprave« precej zmešal račun in pripomogel, da je bil izid tak kakršen je bil. Razume se, da ni niti govora o kakršnihkoli zvezah z JNS, ker tudi v tem slučaju so bile naše direktive precizne in vsem znane.

Mi smo javno in z določenim programom sodelovali samo s KDK v Sloveniji oziroma z grupo »Slovenske zemlje« v zmislu dogovora z dne 20. 7. 1936, ki je bil v časopisju tudi objavljen. (Izgleda, da imajo gospodje pri »Samoupravi« zelo kratek spomin, sicer bi ne mogli zahtevati, da jim ta naš skupni program pojasnimo.) [illegible]

Da se je »Samouprava« tudi sedaj obregnila ob s. Topalovića, je naravno, dasi ve, da je vse, kar o njem piše, dobesedno zlagano. Ravno tako dobro ve, da bi bil s. Topalović v času diktature lahko zavzel marsikatero važno mesto, samo če bi bil hotel! On pa je kot socijalist vse take ponudbe dosledno odklanjal in ostal zvest našemu gibanju. »Samouprava« se tudi muči z vprašanjem, ali nas je dr. Maček sprejel v Združeno opozicijo ali ne. Naj bo pomirjena! Dr. Maček je o našem sodelovanju v Sloveniji povsem informiran.

Končno »Samoupravi« prav odkrito povemo, da bomo mi slovenski socijalisti tudi v bodoče šli svojo pot brez ozira na levo in desno in si bomo izbrali samo take zaveznike, ki imajo pred očmi izključno interese delovn. ljudstva in borbo za uvedbo popolne svobode in demokracije v državi. Ako se bodo s tem gospodje pri »Samoupravi« strinjali ali ne, nam je to popolnoma vse eno.

Živela Delavska kulturna zveza „Vzajemnost“!

K glavni skupščini, dne 17. t. m. v Trbovljah

V črnih Trbovljah!

Sredi rudarjev, ki prenašajo trdo trpljenje, najhujšo socialno bedo in se jim laskajo razni prijatelji od vseh strani, da bi jih odvrnili od delavske zavednosti in solidarnosti, vitežke samostojnosti v mišlenju ter čiste razredne borbe po socialističnih načelih, se bo vršila jutri glavna skupščina Delavske kulturne zveze »Vzajemnosti«. Tudi je trboveljsko društvo »Vzajemnost« na prvem mestu glede števila članov in glede svojega smotrenega in složnega delovanja kakor tudi sodelovanja s centralo. Ne trdimo s tem, da druge podružnice ne bi bile storile svoje naloge in dolžnosti, vendar more trboveljsko društvo biti vzgled nam vsem in je glavni odbor z ozirom na to najvažnejšo postojanko kulturnega dela sklical letošnjo glavno skupščino v Trbovlje, da da s tem izraza spoštovanju in zaupanju do sodrugov in sodružic v kotlu delavskih bojev za kruh in kulturo. Vse članstvo in vsi delegati na glavni skupščini bodo soglašali v tem ter sodružno pozdravili svoje sobojevnike že na prosvetnem večeru v Delavskem domu danes in jutri na glavni skupščini.

Tudi mi s ponosom pozdravljamo ob tej priliki črne Trbovlje, po duhu sveže, kakor tudi vse delegate na glavni skupščini naše kulturne organizacije.

Delavska kulturna zveza »Vzajemnost«, s sedežem svoje centrale v Ljubljani, je danes med najpomembnejšimi organizacijami. Šele lani je imela svojo ustanovno glavno skupščino in ima jutri šele prvo redno glavno skupščino. V kratki dobi pa se je organizacija razmahnila do najpomembnejšega kulturnega faktorja v banovini. Lepo poročilo zveze, o katerem še poročamo, nam poda jasen pregled o vseh številnih prireditvah, ki so jih podružnice v minulem letu priredile. Brez hrupa, brez kričanja so vsa društva ob izredni požrtvovalnosti sodrugov in sodružic v minulem letu doprinesla v kulturnemu in družabnemu življenju mnogo iskrene volje.

»Vzajemnost« je kulturna organizacija delavstva, ki ima nalogo, da dviga socialistično kulturo med delavstvom in v javnem življenju sploh. Naša kulturna organizacija mora postati dopolnilo našim svobodnim strokovnim organizacijam, ki imajo sicer tudi kulturno misijo, toda je zaradi preobloženosti s socialnim delom ne morejo vršiti v polni meri.

Delavska kulturna organizacija mora gojiti **pravo čisto socialistično spoznanje na podlagi temeljite izobrazbe v družabnih in socialnopolitičnih vprašanjih, kakor tudi čut iskrenosti, solidarnosti in discipline.** Nikdar namreč ne smemo pozabiti, da so v delavskem gibanju potrebni izobraženi, zavedni in disciplinirani sobojevniki, ki hočejo eno in ki imajo eno voljo, eno odločnost, kar vse si morejo ustvariti s temeljito izobrazbo, ki je podlaga neomahljivemu prepričanju.

Nočemo brati »Vzajemnosti« levitov, ker mogočna organizacija, kakor je, pozna svoje naloge in deluje v tem duhu. Čestitamo ji na uspehih v prvem letu ter iskreno želimo, da svoje delo nadaljuje še čvrsteje, še solidarneje, še temeljiteje. Današnje razmere so zločin nad kulturo; usiljena kultura socialne krivice pomeni samomor kulture in civilizacije, zato je kulturno delo naših svobodnih organizacij tako resno in sveto ne le za nas, marveč za vse človeštvo, katerega majhen del smo tudi mi.

Naj živi naša »Vzajemnost«! Naj širi kulturo proti črni reakciji!

Delegati, sodrugi in sodružice, na glavni skupščini, sprejmite naše sodružne pozdrave in našo obljubo, da Vas hočemo iskreno podpirati v delu in sodružni enotnosti in solidarnosti. Naloga nas vseh je ena: **socialistična kultura, ki naj tvori temelje celotnemu in enotnemu našemu gibanju!**

Socializem v skandinavskih državah

Učimo se od Skandinavcev

Kakor znano, je socializem v Skandinaviji zelo močno zasidran.

V vseh nordijskih državah imajo danes socialistične vlade (z edino izjemo na Finskem), ki jih podpirajo kmetske stranke. Sicer pa je velik odstotek kmetskega ljudstva organiziran skupno z delavci v socialističnih strankah, kar je sicer tudi po drugod slučaj: n. pr. v Franciji. Skandinavske delavske organizacije so med seboj povezane. Tajništvo zveze se nahaja vsako leto v drugem glavnem mestu. Preteklo leto je bilo v Kodanju, letos v Stockholmu. Pri zadnjih volitvah so vse socialistične stranke v severnih deželah razveseljivo napredovale. Dobile so glasov: na Finskem 38.6 odst., na Norveškem 42.5 odst., na Švedskem 45.9 odst. ter na Danskem 46.1 odst.

Na zadnjem zasedanju zveze v novembru lanskega leta so sklepali o sodelovanju nordijskih držav v politiki in gospodarstvu, o izmenjavi mladih delavcev, o izenačenju zakonodaje nordijskih držav, kakor tudi o skupnem reguliranju mezd in plač.

Prijatelji, pa tudi nasprotniki socializma lahko vidijo, da socialistična ideja ne le ne izumira — kakor od časa do časa zatrjujejo nam neprijazni listi — ampak baš nasprotno, živi in se širi. Lep vzgled, kako je treba delati, nam dajo Skandinavci. B.

Nemška marka pada

Vrednost nemške marke na naših borzah neprestano pada. Njen oficijelni kurz, ki se giblje okrog Din 17.50 za marko, je v trgovskem prometu zlezel počasi na 14.50, 12. t. m. je notirala nemška marka Din 12.45, dne 13. t. m. pa samo še Din 11.90.

Izvozniki, ki prodajajo našo živino in poljske pridelke v Nemčijo, bodo ogromno izgubili.

Vse nestrpno pričakuje, kaj bo ukrenila vlada v zaščito našega narodnega gospodarstva.

Ženska policija v Jugoslaviji. Notranje ministrstvo je sklenilo ustanoviti žensko policijo v Beogradu in na sedežih banovinskih uprav. Naloga te bo, kakor pravi obvestilo, preganjanje prostitucije in zaščita mladine.

Konjunktura je normalni pojav —

samo kolikor ni posledica oboroževanja

Do leta 1933. se je gospodarska kriza bolj in bolj zaostrovala in število nezaposlenih se je vsako leto večalo. Leto 1933. pokazuje nekako oživljenje industrije, ki se je nadaljevalo tudi naslednja leta. Zmanjšalo se je število nezaposlenih in svet je pričel verovati, da je krize konec ter da prihajajo dnevi napredka in blagostanja za človeštvo.

Če pa resno premotrimo prav te pojave, je slika povsem drugačna. Od 1913 do 1936 so produktivne sile silno pomnožene, **vendar je proizvodnja blaga v gotovih kategorijah padla pod ono 1914.** V zadnjih dvajsetih letih se je človeštvo mnogo več pomnožilo kakor je bilo vojnih žrtev. Toda kljub temu potrošnja splošnih predmetov za življenje bolj in bolj pada v primeri s potrošnjo pred vojno. Kako je torej mogoče govoriti o poživljenju industrije in prosperiteti?

Marsikod po svetu imamo prosperiteto, toda ta služi za napredek v gospodarstvu pristransko samo v enem pravcu, v pravcu oboroževanja. Govorili so po vseh deželah, da odpravijo tovarne za orožje. V dobi najhujšega pustošenja gospodarske krize se je pa poskrbelo za psihološko pripravo v svrho izpremembe političnih sistemov in zmago fašizma v deželah, ki so najbolj trpele zaradi krize. In fašizem pomeni oboroževanje in vojno. Od psihološke priprave se je prešlo k praktični pripravi. Nastale so tovarne orožja in vojna industrija se je pričela naglo razvijati. Ogromne milijarde se trošijo za neproduktivne izdatke, ki ne donesejo človeštvu nikakršne koristi

Napad vladinih čet pred Madridom

je uničil uspehe Francove ofenzive

Protiofenziva vladinih čet zapadno od Madrida, katero smo najavili že v prejšnji številki ndašega lista, je ne samo preprečila nadaljnje prodiranje Francove armade, ampak je vrgla sovražnika nazaj v njegove izhodne postojanke.

Protinapad vladinih čet je začel pretekli ponedeljek. Utrujene čete Francove armade, v prvi vrsti Nemci, so bile naravnost presenečene. Kajti napad vladinih čet se je izvršil, še predno so se nacisti v svojih novo zavzetih pozicijah mogli utrditi. Pod pritiskom napada vladinih čet se je sovražnik moral pričeti umikati iz zasedenega ozemlja. Vladine čete so napadle zlasti v boku klinaste fronte iz smeri Las Rozas, Majadahornda in Villananeua, kjer so tudi najbolj napredovali in pri tem zajele ogromne količine vojnega materijala, topov, strojnic itd.

Franco tolaži

V pomirjenje svojih pristašev razglašajo iz Francove okolice, da je Franco je prenehal z ofenzivo, dokler ne bo civilno prebivalstvo zapustilo Madrida. Temu poročilu se ves svet smeje. Kajti ako je Francu toliko na tem, da ne pomori nedolžnega prebivalstva, zakaj pa je potem podvzel ofenzivo na Madrid in pusti streljati s topovi vseh kalibrov in metati bombe iz zraka na mesto? Tudi lisica je rekla: grozdje je prekislo.

Bombardiranje Valencije in Malage

Da bi moralno nekoliko popravili utis, ki ga je povzročila vest o zlomu Francove ofenzive pred Madridom, sta dve vojni ladji nacistov obstreljevali Malago in Valencijo. Nad Malago so se pojavili tudi nacistični bombarderji, za katere postoja sum, da so se dvignili z neke tuje matične ladje za letala. V Malagi je bilo vsled bombardiranja 300 ljudi ranjenih in ubitih. V Valenciji pa kakšna desetorica. Bombardiranje je v obeh primerih trajalo samo dober četrt ure, nakar sta ladji pobegnili.

Državljanstvo za prostovoljce

Španska vlada namerava vsem prostovoljcem, ki se bore v Španiji za legalno vlado podeliti državljanstvo.

Napad na Malago odbit

Velik napad generala Franca na Malago, največje pristanišče v južni Španiji, ki ga je podvzel te dni, se je zrušil v križnem ognju vladine obrambe. Marokanci so utrpeli silne izgube.

Za nedeljsko delo — zavojček tobaka

Izkoriščanje rudarjev, ki mu ga ni para. — Stavka rudarjev v rudniku v Misaću.

Kako se pri nas gazi socialna zaščitna zakonodaja delavstva, je nezaslišano! Pred pravoslavnim Božićem je začela stavka rudarjev v Misaću pri Arandjelovcu, ki je last družbe »Oplenac d. d.« [illegible] je

Razmere v tem rudniku so bile naravnost strašne. Rudarji so delali po 16 ur dnevno, če je pa tako naneslo, pa tudi 24 ur nepretrgano! Ob nedeljah so delali tako kot ob delavnikih. O kakšnem plačilu nadur ni bilo niti govora. Le za nedeljsko delo jim je podjetje tu in tam naklonilo vsakemu po en zavojček tobaka za D 1.50 in eno malo škatljico vžigalic.

Stavko vodi URSSJ.

Ako bo stavka še nekaj časa trajala, se bodo gotovo našli ljudje, ki bodo te rudarje proglasili za državi nevarne elemente, kot je to že običaj.

Javen poziv gospodom izdajateljem „Slovenskega doma“

V Vašem listu »Slovenski dom« z dne 12. januarja t. l. ste objavili članek pod naslovom »Delavska Politika' brani kapitaliste«, v katerem nam očitate, da se zavzemamo za tovarnarja g. Schonskega v zadevi utaje davkov in se pri tem sklicujete na članek, priobčen v št. 3 »Delavske Politike« z dne 9. januarja.

Gospodje, s tem Vašim člankom ste ponovno dokazali, da ste vsega priznanja vredni absolventi jezuitskega kolegija. [illegible]

Namesto vseh nadaljnjih debat, se obračamo na Vas z eno samo vljudno prošnjo, ki nam jo lahko izpolnite:

Izposlujte v Beogradu pri centralnem presbiroju, da bomo mogli objaviti konec od Vas inkriminiranega članka v št. 3 »Delavske Politike« z dne 9. januarja 1937 pod naslovom »Milijonska davčna kazen tovarnarja g. Schonskega.«

Torej gospodje, da vidimo, kdo krije davčne utaje!

Uredništvo »Delavske Politike«.

Ruski državni proračun — 100 milijard rubljev

Od tega 20 milijard za vojsko.

V svojem poročilu na tretjem zasedanju centralnega odbora Sovjetske Unije je poročal komisar za finance Grinko o državnem proračunu.

Lanskoletni proračun je znašal 78.715 milijonov rubljev. Dohodkov je bilo 5.9 odst., izdatkov pa 3.8 odst. več kot predvideno.

Novi državni proračun za l. 1937 znaša 97.782.4 milijonov rublje, t. j. skoro 100 milijard. Torej je za 14.390 milijonov rubljev (17.3 odst.) večji od lanskoletnega. Izdatki pa znašajo 96.832 milijonov rubljev (18.5 odst.) več kot lansko leto.

Za vojsko je vstavljeno v proračun 20.102.2 rubljev, dočim je bilo lansko leto izdanih v ta namen 14.900 milijonov rubljev.

Nadaljnje postavke so: za prosveto 18.5 (lansko leto 13.9) milijard rubljev; za zdravstvo 7.5 (5.8) milijard rubljev. (En rubelj je 10 dinarjev.)

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

in jih nikdar ne morejo. Ali razvoj te industrije je jako dobrodošel trgovcem s topovi, ker delnice vojne industrije lepo rasejo v vrednosti. Polna so skladišča vojnega materijala, orožja in municije, in čaka se le na trenutek, kdaj zadene nesreča vse človeštvo, če se pravočasno ne prepreči nova vojna. Toda, kaj naj se zgodi potem z ogromno količino pripravljenega vojnega materijala? Vsi napori industrijcev in trgovcev z vojnim materijalom gredo za tem, da pride do vojne, da se ta vojni materijal porabi za pobijanje ljudi, in da potem iznova prične izdelovanje vojnega materijala.

Kot posledica razvoja vojne industrije je zlasti v zadnjih letih nastalo pomanjkanje surovin in to zlasti onih, ki se rabijo za orožno industrijo: kovin, tekstilnih surovin, nafte, olja itd.

Zaradi tega taka prosperiteta ni normalni pojav. To je le začasno izboljšanje, ki je sicer zmanjšalo število nezaposlenih, ki pa vendar ni izboljšalo položaja širokih množic. Od take prosperitete imajo največjo korist lastniki in delničarji vojne industrije.

Demokracija prinaša mir

Izjava predsednika čehoslovaške republike dr. Beneša

V svoji božični poslanici je rekel predsednik čehoslovaške republike, da prinaša mir le demokracija. Skoraj istočasno je na panamerikanskem kongresu v Buenos Airesu izrekel državni tajnik Zedinjenih držav Hull isto svoje prepričanje. **Rekel je, da je predpogoj za mir in pomirjenje človeštva demokracija in svoboda.** Svet se mora povrniti k demokraciji. Zamotane stvari so le zaradi tega nastale, ker javnost ne more in ne sme o njih razpravljali in tudi vlade zaradi tega ne poznajo položaja ter sklepajo stvari, ki so nasprotne javnemu mnenju in javnim interesom. Diktatura je razkrajajoč element, ki mori duha in sili diktaturo v nevaren ekstrem. Ni to dobesedna izjava. Toda zmisel je ta in ta načela zagovarjajo tudi francoski socialisti in celo angleški konservativci, ki nam gotovo niso naklonjeni.

To pa, kar velja v mednarodni politiki, velja še bolj v politiki posameznih držav. Vsaka država, ki hoče imeti doma sporazum in ki hoče delati z javnim mnenjem, ali pravzaprav, če govorimo o današnjih vladah, vpoštevati v svojem delovanju javno mnenje in da ne zaide v nevarne ekstreme, mora uvesti najbolj popolno demokracijo. V kako neprijeten položaj lahko pride vsaka vlada, če ozkosrčno ravna in uveljavlja morda absolutno osebne nazore, osebno politiko, zunanje pa se razvija javno mnenje popolnoma drugače ali celo v boljšem in praktičnejšem smislu.

*

Iz te konstatacije je jasno razvidno, da je le v demokraciji, kjer se vrši javna razprava o važnih vprašanjih, mogoč kolektiv, to je, voditi politiko sporedno z zdravim napredkom in razvojem.

Pri nas imamo parlament, imeli smo občinske volitve, obetajo nam čine. To so, recimo, lepe stvari. — Obetajo nam svobodo, demokracijo in tudi nekakšne »ozke« politične stranke. Pričakujemo to vsaj v novem letu, ker le potom demokracije je mogoče pričakovati srečno rešitev hrvaškega vprašanja in drugih zadev, ki so danes sporne v teh ali onih slojih.

Če prvi demokrati trdijo, da je demokracija podlaga miru in zdravemu razvoju, potem smemo to trditi tudi socialisti, ki hočemo sodelovati pri ureditvi naših notranjih razmer.

Tone Maček:

Srečka Svetega Vincencija

[illegible] Ni-

In vendar [illegible] nikdar ne miruje, da premoti in pogubi pravično dušo. Ker je vedel, da bi dobrega Roženkranca ne vjel z običajnimi posvetnjaškimi triki, se je v svoji globoki pokvarjenosti poslužil drugega sredstva. To pa je bilo takole:

Nekega popoldneva se je gospod Roženkranc brez cilja sprehajal po Glavni ulici. V izložbi bančne poslovalnice gospoda Natana Goldsteina je naenkrat vzbudil njegovo pozornost velik zelenkast lepak, na katerem je bila vpodobljena ogromna cerkev. Lepak je vabil k nakupu srečk, z izkupičkom katerih nameravajo pobožni misijonarji zgraditi v Beogradu prav tako veliko cerkev, kakor je bila naslikana na njem.

Dobrega gospoda Roženkranca je prevzelo. Prečital je lepak enkrat, dvakrat, šel nato par korakov naprej po ulici in se zopet vrnil ter se ponovno poglobil v magično vsebino zelenkastega papirja. Nazadnje se je odločil in je hitrih korakov odbrzel domov. V velikem lesenem kovčku je imel prav na dnu spravljenih v neki stari kuverti par pisanih metuljčkov in plavih kovačev; jurja žal ni bilo nobenega. Vzel je svoj zaklad in se vrnil k Goldsteinu. Odločil se je tudi on prispevati po svojih močeh [illegible]

»Koliko stane ena srečka sv. Vincencija?« je vprašal gospoda Goldsteina.

»Navadna 100 dinarjev, dvojna pa 200 dinarjev. Lahko pa imate tudi polovično ali četrtinsko.«

Dobri Roženkranc se je popraskal za ušesi [illegible]

Gospod Goldstein je medtem hitel naštevati redke ugodnosti, ki jih nudi nakup srečke:

»Če vzamete dvojno srečko, lahko zadenete pet milijonov dinarjev! Pomislite, pet milijonov! Z eno srečko pa dva milijona in pol. Še četrtinska srečka vam nudi možnost, da dobite nad 600.000 dinarjev. Pa vam še z mazincem ne bo treba ganiti. Postali bodete bogat mož. Ker zadeli bodete gotovo. [illegible]

Šeststotisoč dinarjev za četrtinsko srečko — se je zapičilo Roženkrancu v spomin. Odštel je 25 dinarjev in vzel prvo srečko, ki je imela številko 215.291. Skrbno jo je spravil v listnico. Gospod Goldstein mu je pri odhodu voščil obilo sreče.

Tistega večera se Roženkrancu prvikrat ni mudilo spat. Še pozno zvečer se je zamišljen sprehajal med mestnimi vrtovi. Zdelo se mu je, da tvori današnji dan mejnik v njegovem življenju. Prvi nagib k nakupu srečke mu je bil, da po stari navadi prispeva za dobro stvar, [illegible] Sedaj pa, ko je imel srečko v žepu, je pa bilo, kakor da ga je obsedel zli duh. Ni bilo zanj več važno ali se bo gradila cerkev ali ne, mučila ga je edinole misel na možnost, da zadene dobitek. Šeststotisoč dinarjev! Kaj vse bi s tem bogastvom lahko začel! (Dalje prihodnjič.)

Doma in po svetu

Razgovorov med JRZ in dr. Mačkom še ni. Iz okolice dr. Mačka javljajo, da se razgovori med JRZ in dr. Mačkom še ne vrše glede sporazuma. Z dr. Mačkom pa konferirajo politiki.

Važne izjave. »Slovenec« poroča, da je minister Cvetković v Nišu imel nagovor na delavce. V nagovoru je rekel, da ne pozna internacionale in ne marksizma. JRZ z ustanavljanjem lastnih delavskih organizacij ne vodi politike, ampak hoče dokazati samo svoje iskreno prijateljstvo do delavstva. Potem je govoril proti »zbornični birokraciji« v istem smislu kot že večkrat poprej. Na koncu pa je rekel, da bo razmerje med delom in kapitalom urejeno z uredbo o minimalnih mezdah. Vprašanje brezposelnosti in zavarovanja pa bo tudi v kratkem rešeno. [illegible] delavske organizacije bodo torej imele lahko stališče, ker bodo v kratkem vsa delavska vprašanja rešena.

Tajna škofovska konferenca se je vršila v Zagrebu in je trajala skoro teden dni. »Slovenec« pravi, da ni sigurno, ali bodo verniki obveščeni o poteku te konference ali ne. [illegible]

Obvestilo o konferenci je izšlo in poziva na boj proti komunizmu.

Rešitve pritožb proti volitvam v TOI ni od nikoder. Proti volitvam svetnikov trgovinske, industrijske in obrtniške zbornice v Ljubljani, ki so se izvršile 29. novembra lani, je bila vložena cela kopica pritožb. Kolikor nam je znano, pa doslej ni dospela še nobena rešitev teh pritožb, dasi bi moral glavni volilni odbor o pritožbah sklepati najkasneje sedem dni po preteku pritožbenega roka, t. j. 22 dni po opravljenih volitvah. Kakor vse kaže, si bodo pritožitelji morali poiskati odgovor po kakšni drugi poti.

Ob 20-letnici pisateljevanja

S. Antona Tanca

Tone Maček (pseudonim) je bil rojen 13. januarja 1887. v okolici Laškega od očeta revnega zidarja in matere dninarice (oba nepismena). Večkrat lačen kot sit mora že z 12. leti iti služit za pastirja in pozneje za hlapčka in komaj uspe dokončati štirirazredno slovensko osnovno šolo v Laškem. (Nadučitelj Ivan Četina, ki menda še živi.) Zatem se z dobrim in hudim prebija skozi življenje kot težak, tovarniški delavec, tri leta rudar v Hrastniku, kot točajni sluga po raznih hotelih in letoviščih, dveletna aktivna vojaška služba in zopet hotelski sluga in lakaj v zasebnih gosposkih hišah v Ljubljani in na Dunaju. Vmes večkrat brezposeln in na robu propada.

Ob izbruhu svetovne vojne odrine s prvimi transporti v Galicijo. O Božiču 1914 je vjet; nato: 1 leto v ruskem Turkestanu, 3 leta kot rudar v Donbasu pod raznimi režimi: carstvo, provizorična vlada, hetman Skoropadski, ataman Aleksjejev, boljševiki, nemško-avstrijska okupacija, general Denikin in spet boljševiki.

Po povratku v domovino (decembra 1918.) ga najdemo spet v hiši znanega ljubljanskega prvaka. Pometa, pomiva nočne posode in streže pri mizi, dokler s svojimi, skrivaj pisanimi članki ne opozori nase načelnika neke javne socialne ustanove, ki mu preskrbi v tej ustanovi skromno, podrejeno nameščenje, v katerem se še danes nahaja.

Pesmice zlagati je skušal že v rani mladosti, vendar je njegova prva pesem (Ples na vulkanu) bila objavljena šele leta 1921. v »Kresu«. Prve članke pa je začel objavljati v »Napreju« takoj po vrnitvi iz ujetništva, ki je imelo na njegov duševni razvoj velik vpliv. Od takrat skoraj ni bilo slovenskega delavskega lista (»Svoboda«, »Kres«, »Naprej«, »Enakost«, »Socialist«, »Pod lipo«, »Delav. Politika«, razni »Majski spisi«, »Zadružni koledarji«, koledarji »Cankarjeve družbe«, ameriški »Proletarec« in »Ameriški družinski koledar«), v katerem bi ne bil več ali manj sodeloval bodisi s stihi, črticami ali članki pod raznimi pseudonimi, največkat kot Čulkovski in Tone Maček. Radi razmer niso njegova dela mogla dosedaj iziti v knjižni izdaji.

Že l. 1906. je član Zveze rudarjev; l. 1912. član strokovne zveze hotelskih, gostilniških in kavarniških uslužbencev na Dunaju; politično pa od 1. januarja 1919 pri bivši socialnodemokratični stranki.

S. Tanc je pravi proletarski pisatelj in pesnik, ki je svoj talent stavil popolnoma v službo delavskega razreda. Svoje duševne proizvode je poklonil delavskim revijam in delavskemu tisku. Le redkokdaj je za to svoje sodelovanje prejel kakšen skromen honorar. — Zato smatramo, da je prav, ako se ga ob priliki, ko obhaja 20-letnico pisateljevanja, spomnimo s skromnim člankom, prepričani, da se bodo našim čestitkam pridružili tisoči in tisoči delavcev in delavk, ki iz njegovih literarnih sestavkov in stihov v težkih dneh črpajo spoznanje in socialističnega duha, ki nas mora prešinjati v boju za vsakdanji kruh in svobodo delavskega razreda.

Iz naših krajev

Maribor

Dosedanji potek volitev obratnih zaupnikov

Dosedaj so bile izvedene volitve v tehle obratih: Rosenberg Josip, umetni mlin, vložena samo lista SDSZJ (1 mandat). Tekstilna tovarna Mautner: vložena lista SDSZJ (6 mandatov). Tekstilna tovarna Rosner Marko: vloženi listi SDSZJ (2 mandata) in NSZ (4 mandate). Tekstilna tovarna Zelenka in komp.: vložena lista SDSZJ (6 mandatov).

Značilen je izid pri Rosnerju: Lansko leto je rdeča lista dobila 143 glasov, plava pa 50. Letos je rdeča lista dobila 36 glasov, plava zopet 50.

V ilustracijo poteka teh volitev naj navedemo, da je bil prejšnji glavni zaupnik pred tedni izstavljen od dela za nedoločen čas in da je podjetje en dan pred volitvami iplačalo in odpustilo enega kandidata z liste Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije. Dodajati k temu še kakšen komentar se nam zdi odveč.

*

V delavnici d. ž. se je od padca Jevtičevega režima sem mnogokaj izpremenilo. Članstvo nacionalistične železničarske organizacije je zelo skopnelo, zlasti odkar so pred dvemi meseci ukinili »službeno« pobiranje članskega prispevka. Iz tega se vidi, kako malo idejnih pristašev je imela ta organizacija, ki je pod nacističnimi režimi, v tkzv. vstaški eri, dominirala v delavnici. — Zelo se občuti pomanjkanje zaupnikov, do katerih ima delavstvo pravico po zakonu in pravilniku, pa se generalna direkcija pomišlja, da bi razpisala volitve. Pred časom, ko je bila organizacija nacionalnih železničarjev še močna, so gospodje sklenili, da bodo volili zaupnike kar na svojem članskem sestanku in so jih tudi. Ko pa je potem tak zaupnik poskušal intervenirati pri nekem inženjerju, ga je ta najprvo vprašal, kdo da je in ko se mu je dotični predstavil kot zaupnik, ga je vprašal, kdo ga je postavil, ali uprava ali kdo drugi. Ko se je zaupnik popolnoma razodel, ga je inženjer takoj odslovil in mu povedal, da njegove intervencije niti niso zaželjene, niti se ne bodo vpoštevale. O tem dogodku se je takoj izvedelo po delavnici. Delavci so čakali, kako bo najmočnejša organizacija v državi odgovorila na ta nastop g. inženjerja, pa zaman. Gospodje so, kot že marsikaj, tudi to vtaknili v žep. Zato pa je bilo čuti dovolj pikrih opazk na njihov račun. — Naš premijski sistem je zelo kompliciran. Že zadnjič je »Delavska Politika« pisala o tem, kako se godi opažarjem. V zmislu določil pravilnika bi morale premije določati posebne komisije za določanje cen. O teh komisijah seveda tudi ni ne duha ne sluha. V pravilniku je označen tudi način določanja cen, pri čemur je treba upoštevati delo najspretnejšega, srednje urnega in manj sposobnega delavca. Komisij ni in jih noče biti ter jih najbrž tudi ne bo, dokler ne bodo železničarji imeli svoje svobodne strokovne organizacije. — **Železniški delavec.**

Prestavitve. Prejeli smo: S. urednik! Kako je s prestavitvami pri železnici? V kakšnem roku mora železničar, ki je prestavljen odriniti na novo službeno mesto?« — Odgovor: To je menda zelo različno. Za časa Jevtića so železniške delavce prestavili po potrebi službe kar v 24. urah. Ostale uradnike premeščajo navadno s koncem koledarskega meseca, ko pride premestitev oz. z dnem razrešitve službe. V kakšnem izrednem slučaju pa se mogoče premestitev tako zavleče, [illegible]

Težke opekline po vsem telesu je dobila 23letna prodajalka Marija Kuralt. Pri kurjenju peči v neki trgovini na Slomškovem trgu se ji je vnela obleka. Goreča je bežala na cesto, kjer so ji priskočili na pomoč ljudje in ogenj pogasili. Baje jo je nek vajenec polil z vodo, kar v takem slučaju nikakor ni priporočati. Voda ne sme priti na ožgano kožo. Gorečega človeka je treba zaviti v kakšno odejo, da se ogenj uduši ali povaljati po tleh.

Radi neprevidne vožnje z avtomobilom se je zagovarjal pred sodiščem tukajšnji trgovec Jos. Moravec. S svojim avtomobilom, na katerem je vozil dve delavki se je zaletel v nek brzojavni drog na Tržaški cesti, pri čemer sta se delavki hudo poškodovali. Obsojen je bil na 10 dni zapora pogojno na dve leti. — Ferdinand Ledvinka pa je bil obtožen, da je oktobra 1934 v Mariji Reki s svojim motociklom zadel v motocikel Ernsta Fašinga, ki je vozil v prikolici dve ženski. Vsled trčenja sta ženski odnesli lažje telesne poškodbe, Fašing pa izredno težke. Ledvinka je bil obsojen na 4 mesece zapora pogojno za dobo dveh let in na plačilo stroškov Fašingu v znesku Din 5000.

Pevski zbor pekovskih pomočnikov v Mariboru priredi v soboto, dne 30. januarja t. l. v Gambrinovi dvorani svojo tradicionalno predpustno veselico. Na sporedu je zborovo petje, šaljivi nastopi in ples. Godba prvovrstnega salonskega orkestra. Prijatelji prijetne zabave vljudno vabljeni. — Odbor.

Pobrežje pri Mariboru

Delavsko predavanje se bo vršilo v soboto, dne 16. t. m. s pričetkom ob pol 20. (8.) uri v dvorani gostilne Renčelj. Predavali bodo ss. dr. Reisman, Petejan in Eržen. Sodrugi in sodružice, pridite polnoštevilno.

Smrt zavednega sodruga. Dne 11. t. m. je umrl 61letni kretnik v pok. s. Kögl Matija. Pokojnik je bil od l. 1906 od svojega vstopa v železniško službo organiziran član svobodne strokovne organizacije in aktiven sodelavec. Razen tega je bil zvest naročnik socialističnih listov, nazadnje »Delavske Politike«, prav do svoje smrti. Naj bi njegov zgled našel odmeva v vrstah njegovih mladih sovrstnikov! Njemu ohranimo časten spomin. Žalujočim ostalim naše sožalje!

Radvanje

A.: Kaj misliš, zakaj je montirana luč nasproti čebeljnjaku g. Š.

B.: Zato, da bodo videle čebele domov, ako se bodo poleti zakasnile na paši po pohorskih tratah in gozdovih.

A.: Menda bo že res. Sedaj mi pa še povej, zakaj v Zg. Radvanju nimamo luči?

B.: Zelo enostavno prijatelj: da se vsaj ponoči ne vidi revščine.

Zabukovca

Pri tukajšnjem rudniku se nahaja gospod, kateremu se zdi, da bič priganjaštva še premalo opleta po hrbtih našega že itak do skrajnosti izmozganega delavstva. Močno ga tudi bodejo v oči oni maloštevilni delavci, katerim se še ne pozna dovolj telesna izčrpanost in jih radi tega titulira z lenuhi. Dotični gospod menda misli, da imajo monopol na okrogla lica samo gospodje iz njegove okolice, tisti pa, ki ustvarjajo vse dobrine na svetu, pa naj ginejo v svojih najboljših letih od izgaranosti in tuberkuloze.

Več delavcev.

Mežica

Predavanje o socialni zakonodaji, pomenu strokovne organizacije in delavskega tiska se bo vršilo v nedeljo, ne 17. januarja v gostilni Toff. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Jelen. Delavke in delavci, udeležite se tega važnega predavanja!

Studenci.

Celje

KINO „METROPOL", CELJE

16., 17., 18. januarja: **KONFETI.** Film humorja ter vedrega in veselega razpoloženja. V glavni vlogi: Hans Moser, Leo Slezak, Rich. Romanovsky.
19. in 20. januarja: **PYGMALION.** Remek-delo duhovitosti in humorja. Manuskript: Bernard Shaw. V glavni vlogi: Jenny Jugo, G. Gründgens.
16. in 17. januarja Matineja: **Arena krvi in ljubezni.** — Vsi prostori à Din 3·50 in 4·50.

Velenje

Razmere na velenjskem rudniku

Kdor čita »Delavsko Politiko« že par let, ta gotovo ve in zna, da so razmere na državnem rudniku Velenje nezaslišano slabe. Stalež delavstva je do skrajnosti skrčen, skrčene pa so tudi plače rudarjev na takšen minimum, ki absolutno ne zadostuje več delavcu za človeka vredno in dostojno življenje. Saj so zaupniki velenjskih rudarjev že na javnih shodih in v resolucijah na razna oblastva iznesli dejstva, da družinski člani nekaterih rudarjev v slučaju obolenja nočejo k zdravniku, ker jih je sram, kajti pod svojo obleko ne nosijo nobenega perila, ki ga enostavno — nimajo. Ta pojav je vsekakor znamenje časa in pa posledica vse preveč dosledno izvajane **ljubezni do bližnjega.** Delavstvo se nahaja od časa do časa na prisilnem dopustu, nekaj pa se jih tudi tedensko menjava. Za dopust in tedensko menjavanje so določeni oni delavci, kateri pač nekaj več posedujejo. Vendar pa pravičnega postopanja pri razdelitvi šihtov za menjajoče se rudarje še do sedaj ni biloker se je pač postopalo pristransko in se ni upoštevalo protesta zaupnikov II. skupine, kateri so zahtevali, da naj delavci menjači delajo kolikor mogoče vsi enako število šihtov. To se ni zgodilo, ker so pač nekateri res po kilometrih bližje podjetju, a drugi pa so zopet svojim predpostavljenim po — srcu bližji, kar je zopet **značilno za razmere današnjih dni.** Z ozirom na vsestransko kritičen položaj našega delavstva je ravnokar iz Velenja premeščeni direktor rudnika g. inž. Kralj bil namenjen uvesti nov način menjavanja delavcev v jami in na separaciji. S to njegovo namero se pa zaupniki rudarjev niso strinjali, čeprav niso dvomili v poštenost njegove namere, zato, ker so bili prepričani, da se jamski obrat ne bi nikdar držal tega, kar bi se v ravnateljevi pisarni sklenilo. Vsled tega je ravnatelj rudnika tudi takoj odstopil od svoje namere, katero je nameraval izvesti še-le v slučaju padca dosedanje količine naročil, katera pa so za januar še na prilično isti višini kakor v decembru.

Zaupniki so rudarjem seveda tudi tako sporočili kot je bilo dogovorjeno.

(Dalje prihodnjič.)

Studenci pri Mariboru

Važno predavanje. V sredo, dne 20. t. m. s pričetkom ob 19. (7.) uri se bo vršilo v dvorani g. Špureja važno delvasko predavanje. Predavatelja ss. dr. Reisman in Petejan Josip. Pridite polnoštevilno!

I. Del. kolesarsko društvo, podružnica Studenci, priredi dne 30. jan. t. l. »Kmetski ples« v dvorani gostilne Mraz v Studencih. Začetek ob 19 uri.

Trbovlje

Zaupniške volitve v Cementarni

Odkar so se trboveljski »krščanski socijalisti« stopili s politično JRZ., na čelu z g. Križnikom, doživljajo poraz za porazom. Takšen strahovit poraz so doživeli pri volitvah delavskih zaupnikov v cementarni, kjer so bili tako zbegani, da si še liste niso upali postaviti, čeravno so imeli sestanek za sestankom in dasi je njihov dosedanji starejšina moledoval med delavci za glasove, je lista Zveze Rudarjev Jugoslavije dobila vse mandate.

Zopet se je v cementarni ustvaril trden temelj delavskih zaupnikov, marksistično orijentiranih članov strokovne organizacije ZRJ. Vse demagoško zavijanje, obrekovanje in blatenje skozi vse leto ni koristilo »krščanskim«, ki so v Cementarni za vedno propadli. Nacijonalistom so sledili krščanski socijalisti.

Pristaši JRZ se morajo zagovarjati

Radi poloma pri občinskih volitvah se morajo sedaj zagovarjati bivši člani JRZ v Trbovljah, o čemer priča nazorno naslednji poziv, kateremu ni treba dodati nikakega komentarja:

»Gosp. . . . . kot člana JRZ. Vas pozivamo, da se pismeno opravičite glede Vašega nastopanja pri zadnjih občinskih volitvah. Ali pa ustmeno v nedeljo, 10. t. m. od 8. do 10. ure zjutraj, v pisarni št. 9 v Društvenem domu. — Krajevni odbor JRZ Trbovlje.«

Hrastnik

Gotovo ima vsakdo rad, da je na čistem glede svojih računov, da ve, pri čem da je. Prav tako tudi naša »Delavska Politika«, ki se vzdržuje izključno od naročnine in je vsemu zavednemu delavstvu kažipot in informator v javnem življenju. — Komur je torej do tega, da se delavski list vzdržuje in še razširi, naj redno plačuje naročnino, kar lahko stori pri svojem poverjeniku. To naj velja posebno za zamudnike. — **Poverjenik.**

Odbor podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije sporoča vsem svojim članom, da se bo vršil v nedeljo, dne 17. t. m. ob 9. uri dop. v dvorani Konzumnega društva **redni letni občni zbor.** Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora zanesljivo udeleže. — Odbor.

Grozen zločin v pijanosti. Dne 9. t. m. ponoči se je zgodil v našem industrijskem kraju sramoten zločin. Trije pijani delavci, ki so se proti polnoči vračali domov, so sredi ceste pri steklarski koloniji ubili 42letnega steklarskega delavca Uldrijana Štefana. Orožniki so takoj naslednjega dne zjutraj osumljene aretirali. Aretiranci so svoje dejanje baje že priznali; eden izmed njih je bojda izjavil, da obžaluje žrtev, ker je padla po nedolžnem, namenjeno da je bilo nekomu drugemu, ne Uldrijanu. Vest o uboju je globoko pretresla ves kraj. Delavstvo je ogorčeno nad storilci, ki so mu nakopali tako sramoto. Saj že desetletja ni bilo zaznamovati v našem kraju nobenega uboja. Stari steklarji se spominjajo, da se je dogodil zadnji uboj, ko je bila steklarna še v Trbovljah. Vse prebivalstvo pomiluje družino ubogega Uldrijana, ki je po nedolžnem plačal z življenjem. Pokojnik je bil znan kot silno miren človek, ki ni bil v stanu niti lasa skriviti sočloveku. Ne bomo vodili preiskave, ne sodili krivca ali krivcev, to bo stvar sodišča. Naša naloga je, da se brigamo za to, da se kaj tako sramotnega v naši delavski občini ne bo več dogodilo. Nočemo, da nas bo svet smatral za divjake, med katerimi človek ni varen življenja. Zločin, ki se je zgodil je posledica pomanjkljive izobrazbe. Namesto v izobraževalnem delu in pri pošteni zabavi, si iščejo nekateri razvedrila pri alkoholu v gostilnah, kjer posedajo vse noči in ne poznajo zmernosti v uživanju omotičnih pijač. Naj bo ta žalosten slučaj ponovna vzpodbuda za nas, da privedemo v krog »Vzajemnosti« vse, ki tavžjo, sami sebi prepuščeni, okoli. S tem bomo ne samo preprečili zločine, ampak tudi koristili naši del. stvari, ki more zmagati v pravičnem boju samo tedaj, ako bomo svojo moč črpali iz izobrazbe.

Liboje

Podružnica Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije sklicuje svoj redni občni zbor za v soboto, dne 23. januarja t. l. ob pol 5. uri popoldne v gostilni Dolenca Ivana v Kasezah. Po volitvah novega odbora poroča tudi s. Jakomin, centralni tajnik iz Ljubljane. Pridite vsi, tudi tisti, ki se nameravate organizirati.

Litija

Vse naročnike »Delavske Politike« prosim, da po možnosti čimprej poravnajo zaostalo naročnino. Plačajo lahko vsako nedeljo od 10. do 12. ure v gostilni g. Lapa. Vpoštevajte! — **Poverjenik.**

Šoštanj

Zanimanje za sport. Dne 3. januarja bi se bil imel vršiti sestnaek radi organizacije sportnega gibanja. Povabljenih je bilo 30 ljudi, prišlo jih je — šest. Sestanek je bil preložen na 6. t. m. Na ta sestanek so prišli — samo trije. Ker v Šoštanju ni pravega odziva za sport, so se prijatelji sporta odločili, da bodo predvsem zainteresirali delavsko mladino, ki kaže za vse prireditve mnogo več smisla, kot ostali. Radi tega je sklican sestanek v nedeljo, dne 17. t. m. v Pesjem, na katerega vabijo **sportaši.**

Kranjsko delavstvo je ostalo na braniku svojih pravic

Kranj, dne 11. januarja.

Prezgodaj so se naši nasprotniki veselili, da je po nesrečnem zaključku tekstilne stavke konec kranjskega marksizma. Impozantna udeležba na predavanju s. dr. Reismana 10. t. m. je izpodbila vsak dvom o tem. Dvorana je bila premajhna; delavci so bili v njej naravnost natrpani, ko je delavni predsednik organizacije s. Kerč otvoril predavanje.

S. dr. Reisman je v svojem predavanju v lepih besedah apeliral na delavstvo, da se naj bolj posveti spoznanju socialne zakonodaje, ker le na ta način bo moglo braniti svoje interese. Bavil se je predvsem z vprašanjem zaščite delavskih obratnih zaupnikov in konstatiral na podlagi zaslišanja odpuščenih delavskih zaupnikov ob času tekstilne stavke, da podjetniki niso imeli zadostnih vzrokov za takojšnji odpust in da bodo morali radi tega odpuščenim do konca leta plačati mezdo. **V interesu delavstva pa je, da si tudi v letošnjem letu v mesecu januarju izvoli v vseh podjetjih svoje zaupnike,** člane svobodne strokovne organizacije. Nadalje je povdarjal, da je delavski časopis glavno orožje, s katerim vcepimo razredno zavest delavstvu, da bo zmožno prisiliti inozemske podjetnike, ki izkoriščajo naše ljudstvo, na izvajanje naše socialne zakonodaje, ne oziraje se na to ali jim gre to v račun ali ne. Zato vsi na delo, da razširimo naš delavski časopis »Delavsko Politiko«. S. dr. Reisman je delavstvu pokazal češki delavski dnevnik »Pravo Lidu«, ki je zgovoren dokaz delavske zavednosti češkega delavstva, kajti list izhaja dvakrat dnevno! Ob zaključku predavanja smo ugotovili, da je predavanje obrodilo takojšen sad, ker se je priglasilo

20 novih naročnikov za »Delavsko Politiko«.

Marsikaj bi še lahko podčrtali iz tega važnega predavanja, ali pri tej priliki imamo še druge probleme, ki nam leže na srcu. Čitatelji »Delavske Politike« so bili na predavanju itak v velikem številu navzoči, nekateri sicer niso upoštevali točnost, upajmo pa, da bo drugič boljše. Res je, kar je povedal predavatelj: da je v tako lepem jutru, ob krasnem pogledu na planine in v zdravem gorenjskem zraku, kar nesramno biti zaspan... Našim nasprotnikom, ki so se veselili konca marksizma v Kranju pa veljajo tudi resnične besede predavatelja: »Borba za kruh bo trajala toliko časa, dokler ga bo »višji« razred dajal, »nižji« pa za njega prosil. Vse je odvisno od boja. Čim uspešnejši bo boj, tem več bo kruha za vse, tem manj upravičen bo današnji razredni gospodarski sistem.

Eno ugotavljamo: Socialistično misleče delavstvo v Kranju je kljub minulemu viharju, ki ga je povzročila reakcija, ostalo na svojem mestu! Zato z delom naprej! **Naše booče delo pa bo plodonosno in respektirano le tedaj, ako bomo enotni in disciplinirani.** Ne gre in ne sme iti za kakšen osebni prestiž. Med idealisti ne sme biti diferenc, ki jih ne bi bilo mogoče premostiti. Delavstvo je pokazalo, da se ne odziva našim pozivom zato, da bi se šlo takozvani »trdi most«, temveč, da dobi nove volje, novih upov in si izbistri svoj razum, ki nam je potreben v borbi za boljšo bodočnost. Delavstvo je pokazalo, da se zaveda, da mora voditi pot preko vseh osebnosti in osebnih razračunavanj k našemu vzvišenemu cilju, k socializmu.

Skrbimo za to, da bo v organizaciji vladala sloga in da bomo vsa trenja izgladili s stvarnim razglabljanjem o vzrokih in krivdi. Povezani med seboj kot ljudje, ki dele enako usodo, gojimo sodružnost, bodimo pošteni in odkritosrčni. Od neuspelih akcij si more delavsko gibanje dobiti le praktičnih izkušenj, da bo lahko vodilo svojo borbo naprej. Zaman so pa v tem oziru vsaka samolastna obračunavanja, ker demokratično delavsko gibanje samo obsodi in izloči erlemente, ki imajo slabe namene ali niso zmožni funkcije. Torej upajmo, da se bo pokazala obojestransko volja za tak sporazum, potem bomo zadovoljni šli z novim elanom na delo. S. dr. Reisman pa se bo potem brez dvoma še z večjim veseljem odzval našemu povabilu. —d.

Borovniško delavstvo na predavanju

Sijajna udeležba

Preteklo nedeljo, dne 10. t. m. se je vršilo v Borovnici predavanje o socialni zakonodaji in delavskem tisku.

Veliki gostilniški prostori pri »Fortuni« so bili natrpano polni borovniškega delavstva, kateremu se je pridružilo tudi delavstvo iz okoliških vasi. Obisk na tem predavanju je gotovo najzgovornejši dokaz za to, kakšno silno zanimanje vlada med delavstvom za naša predavanja. Sodrugi, ki so v Borovnici desetletja in dalj orali ledino, so danes lahko ponosni na svoje uspehe. Organizacija lesnih delavcev se strumno razvija. V pokretu pa sodelujejo mladi sodrugi, polni enerižje, ki jo posvečajo svoji organizaciji. Nasprotniki čutijo to prebujenje borovniškega delavstva, zato bi ga radi zatrli. V nekem podjetju skušajo gospodje z vso silo ustvariti neko konkurenčno organizacijo, da bi tako razdvojili delavstvo. Pa tudi žrtve že ima zaznamovati gibanje lesnih delavcev v Borovnici. Žrtve pa so posledica premale zaščite delavskih zaupnikov, ki na papirju sicer postoja, izvajala pa se bo šele tedaj, ko bodo delavske svobodne strokovne organizacije postale močan in uvaževanja vereden faktor v državi. V tem pravcu je treba delati. Prvo kar je potrebno, je, da se delavci začno zanimati za svoje pravice, da jih uveljavijo in potem izstopijo z novimi zahtevami. Dolga bo še pot, predno bo delavec postal res enakopraven človek na svetu. Predpogoj vsakega uspeha je izobrazba. Poleg predavanj služi izobrazbi delavski tisk, »Delavska Politika«, ki je doslej še vse premalo razširjena po delavskih centrih Slovenije.

Potrebna je delavstvu tudi kulturna organizacija. Borovniško delavstvo je predpriprave za ustanovitev »Vzajemnosti« že dokončalo. Čim bodo pravila potrjena, bodo začeli z izobraževalnim delom.

Vse to kaže, da sijajen obisk na predavanju preteklo nedeljo ni bil samo slučajen, ampak da so obiskovalci prišli res iz neke notranje potrebe.

Otvoril je predavanje s. **Bricelj,** tajnik organizacije lesnih delavcev iz Ljubljane z vzpodbujajočim nagovorom na navzoče.

Govorila pa sta ss. dr. **Reisman in Eržen** iz Maribora.

Čeprav je predavanje trpelo skoro tri ure, se nikomur ni mudilo domov. Poljudna razlaga socialne zakonodaje je priklenila poslušalce in besede o potrebi organizacije ter delavskega tiska so takoj rodile uspeh.

Priglasilo se je nič manj kot

46 novih naročnikov,

ki so obljubili, da bodo ostali »Delavski Politiki« zvesti.

Po predavanju so sodrugi in sodružice, ki so se v lepem številu odzvale povabilu, ostali še precej časa skupaj v prijetnem kramljanju ob zvokih tamburic vrlih delavskih tamburašev.

KUHINJSKO POSODO

v porcelanu, steklu, emajlirano in litoželezno ter krasne jedilne servise ne kupite nikjer ceneje, kakor v oddelku za kuhinjsko opremo firme

IVO ANDRAŠIČ

MARIBOR, VODNIKOV TRG ŠTEV. 4

Dospele so nove specijalitete v bonbonero

„ORIENT“

Se priporoča

IVO JURČEVIĆ

Maribor, Gosposka 36

Vabilo na redni občni zbor

Delavsko-kmečke hranilnice in posojilnice za Mežiško dolino r. z. z o. z. v Prevaljah

ki se bo vršil v nedeljo, dne 31. januarja 1937. Začetek ob 9. uri dopoldne v prostorih Zadružnega doma v Prevaljah, s sledečim dnevnim redom:

1. *Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora*
2. *Čitanje revizijskega poročila*
3. *Poročilo načelstva in predložitev računskega zaključka za leto 1936*
4. *Poročilo nadzorstva in sklepanje o odvezi načelstva ter odobritev letn. zaključka*
5. *Predlogi in razno*

Ob nezadostnem številu članov se vrši pol ure pozneje istotam drugi občni zbor, ki sklepa brez ozira na število članov.

Prevalje, dne 15. januarja 1937. ***Načelstvo in nadzorstvo***

Pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe pri KID

Gre za poizkus poslabšati življenjski položaj jeseniškega delavstva.

so se pričela v torek dopoldne v Ljubljani. Vse dopoldne prvega dne in še del popoldneva je bil posvečen reševanju dveh spornih načelnih vprašanj. Na eni strani je KID odklanjala pripustitev delavskih zaupnikov, ki so bili nedavno razrešeni svojih mest (dasi razrešitev zaradi pritožbe še ni pravomočna), na drugi strani pa je vztrajala, da zastopa delavstvo še tudi **četrta** (!) organizacija Združenih delavcev, ki je na Jesenicah med delavstvom KID nihče ne pozna, in ki bi se morda rada pri teh pogajanjih in po kakšnih političnih zvezah (podpira jo časopisje JRZ) uveljavila. Delavski zastopniki so izdali v tej stvari dve izjavi, v katerih zastopajo svoje stališče. Koncem koncev je bila stvar rešena tako, da so bili delavski zaupniki priznani, organizacija Združenih delavcev je pa zaradi odločitev inspektorja dela, češ, da ni pravnega zadržka, da bi ne smela prisostvovati, ostala pri pogajanjih. Nato so ostale tri organizacije izjavile, da stvar moralno še ni rešena, ker je treba predvsem nekoga zastopati, ta organizacija pa ne zastopa jeseniških delavcev, ker med njimi še ni delovala. Za tem so bila rešena še vprašanja nekih delegacij ter so bili nekateri člani določeni za eksperte, ne za delegate. Popoldne se je čitala kolektivna pogodba in v sredo prav tako. Stavili so se že določeni protipredlogi, do zaključkov pa še ni prišlo. Delavska delegacija je popoldne sestavljala predloge.

Borba je trda, razumevanja malo, vendar sta enotnost in volja, da doseže delavstvo znosno pogodbo, neomajna.

Tovarno zastopajo gg. inž. Petrovič, inž. Rekar in g. Bernhard. Delavsko zbornico referent Jurij Stanko, Zvezo industrijcev dr. Golia, delavske organizacije: za vsako podružnico po dva delegata in par ekspertov (zvedencev), starešinstvo obratnih zaupnikov (štirje zaupniki) ter še nekateri drugi. V četrtek se bo vršil na Jesenicah v »Delavskem domu« velik javen shod, na katerem se bo razpravljalo o ljubljanskih pogajanjih in bodo referirali tudi delegati iz Ljubljane. Tovarna je razdelila v sredo med delavstvo 2. štev. svojega lista »Tovarniški vestnik KID«, v katerem je natiskan predlog kolektivne pogodbe in pa nov predlog zaradi dodatnega pokojninskega zavarovanja. Ko je delavstvo začelo čitati predlog o kolektivni pogodbi, so se mu šele povsem odprle oči, ko je videlo, da bo po novem predlogu **prihranjeno tudi za 30 odst. svojih mezd.** Razburjenje je zelo narastlo. Podjetje je predložilo tudi osnutek za dodatno pokojninsko zavarovanje, ki bi dvignilo pokojnine za 25 odst., pri čemer bi podjetje prispevalo v sklad 2 odst. od delavskih mezd, delavci 1 odst. Poleg tega se obvezuje podjetje še na posebne subvencije. Po računih bi delavci letno vplačali v ta sklad Din 220.000, podjetje pa Din 440.000. Ta sklad naj bi bil nekako nadomestilo za odpravljene stanovanjske doklade. Pogajanja se nadaljujejo.

Delavstvo bo skušalo z najstrumnejšo enotnostjo in voljo obdržati dosedanje svoje pravice in položaj in dokazati podjetju, da je njegovo hotenje nepravilno in nesocialno ter, da vzbuja videz, da se hoče tudi standard jeseniškega delavstva znižati in ga čim bolj izenačiti z onim na jugu. Želja in volja delavstva pa je, storiti obratno. Zaradi tega je treba ukreniti vse, da se pri nas na Jesenicah ne začne pot navzdol, ker bo potem težko voz zadržati, ako bi začel drveti nizdol. Tak voz lahko povozi pešca ali voznika, lahko se pa ponesrečita tudi obadva. To naj bo vsem v opomin. — O nadaljnjem poteku slede nova poročila.

Delavski pravni svetovalec

Zaščiten kmečki dolg (Loke)

Vprašanje: Moj svak je prodal leta 1927 posestvo nekemu kmetu za Din 75.000. Kmet mu je ostal na dolgu znesek Din 25.000 z dogovorjenimi 5% obresti. Kako mora plačati gornjo terjatev z ozirom na predpise uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov?

Odgovor: Po predpisih nove uredbe je dolžnik imel pravico zahtevati znižanje dolga do 50% in sicer do 31. decembra 1936. Plačati bo potem moral oni znesek, na katerega mu bo sodišče dolg znižalo s pogodbeno določenimi obrestmi do 19. aprila 1932, 1% obrestmi od 20. aprila 1932 do 26. septembra 1936 in 3% obrestmi od navedenega dne dalje, vse to v 12 letnih obrokih.

Pravica do dedovanja, če ni oporoke (Dobja vas)

Vprašanje: Moja teta je imela hišo pri nas, pa je umrla v Avstriji. Oporoke ni napravila. Kdo je upravičen do dedovanja po njej?

Odgovor. Če ni oporoke, so dediči predvsem otroci in drugi potomci, ako takih ni, stariši ter bratje in sestre in njihovi potomci, za temi pa pridejo oddaljenejši sorodniki.

Jesenice

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zv. (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) velefilm »Ti si moja sreča« (Moja pesem — moje življenje) s svetovnim tenorjem B. Giglijem v gl. vlogi. Med dodatki domač kulturni film in Paramountov zvočni tednik. — Sledi velefilm »Poslednji „kord-

Patentirali smo izdelavo garantirano nepremočljivega Hubertus-sukna.

Ker nikomur ne prodajamo Hubertus-sukna, dobe se samo pri nas vsem znani

HUBERTUSI

katerih **nepremočljivo** sukno izdelujemo po patentu št. 7644/31.

Vsakdo, kdor je pri nas **enkrat kupil** je postal naš **stalni odjemalec!**

TIVAR-HUBERTUSI

iz garantirano nepremočljivega sukna

TIVAR-OBLEKE

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.